

บทบาทของพ่อแม่ต่อการพัฒนาทางภาษาของเด็ก

โดย..ศ.ศรียา นิยมธรรม

พ่อแม่เป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการหัดพูดไปโดยอัตโนมัติ เพราะพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะดำเนินไปได้ดียิ่งขึ้น หากพ่อแม่สนใจและช่วยส่งเสริมการพูดของเด็ก ในการส่งเสริมการพูดนั้นทำได้หลายกรณี เช่น ฝึกให้เด็กเลียนเสียง เด็กจะสนใจและหาวิธีเลียนเสียงและเรียนรู้ความหมาย ดังนั้นพ่อแม่ควรเลี่ยงจากการใช้ท่าทางในการสื่อสารมาเป็นการใช้คำศัพท์พูดสื่อสารกับเด็กแทน

นอกจากพ่อแม่จะเป็นแบบอย่างในการฝึกพูดให้กับลูกตั้งแต่แรกเกิดแล้ว บทบาทของพ่อแม่และแม่ในแต่ละวัยยังสำคัญกับการรับรู้ของลูกด้วย โดยเฉพาะเด็กแรกเกิดถึงขวบปีแรกซึ่งเป็นระยะที่เด็กรู้จักเตรียมการก่อนที่จะรู้จักใช้สัญลักษณ์แทนคำพูด การติดต่อของเด็กกับแม่ส่วนใหญ่จะไม่ใช้คำพูดแต่จะใช้การร้องไห้ การยิ้ม หรือมีเสียงบ่งบอกถึงความสบายใจหรือไม่ชอบใจ โดยจะเล่นเสียงในระดับต่างๆ ในช่วงนี้บทบาทของพ่อแม่ถือได้ว่าเป็นการเพิ่มความสำคัญในการใช้ภาษาพูดด้วยการรับรู้ แม่เป็นคนแรกที่เด็กรู้สึกรัก รู้สึกหวงแหน และเป็นตัวอย่างในการหัดพูด แม่จะติดต่อถ่ายทอดความรู้สึกกับลูกด้วยการสัมผัส การแสดงสีหน้า น้ำเสียงของการพูด หรือการหยอกเข้าเล่นต่างๆ เป็นสื่อให้เด็กมีความรู้สึกคล้อยตามได้ซึ่งถือเป็นขั้นเตรียมการก่อนใช้คำพูด

ในระยะเวลาที่เด็กอายุประมาณ 1-2 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้สัญลักษณ์หรือคำพูดแรกได้ เด็กอาจจะเรียกชื่อสิ่งต่างๆ เรียนรู้คำต่างๆ จำแนกเสียงที่ได้ยินว่าเสียงไหนเป็นภาษาพูด และคำไหนมีความหมายว่าอย่างไร แม่จึงควรใช้คำที่เหมาะสมกับวัยมาใช้กับลูกซึ่งจะช่วย让孩子มีพัฒนาการในการเลียนแบบ นอกจากนั้นแม่ยังทำหน้าที่เป็นผู้แก้ไขการพูดของลูกให้ถูกต้อง ซึ่งเปรียบเสมือนกระจกส่องให้เด็กเห็นว่าการพูดอย่างไรเป็นการพูดที่ถูกต้อง เมื่อเด็กโตขึ้นในระยะ 2-3 ขวบ จะเป็นระยะที่เด็กเริ่มโยงความสัมพันธ์ เริ่มรู้จักกฎเกณฑ์ของภาษา รู้จักใช้ไวยากรณ์ ภาษาพูด เด็กสามารถพูดเป็นวลีและประโยคสั้นได้ แต่ยังคงหัดเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ และเสียงที่ใช้ต่อไป บทบาทของพ่อแม่และแม่ในช่วงนี้ถือว่าเป็นส่วนสนับสนุนในเรื่องของการเลียนแบบ ภาษาที่ใช้มาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวัยนี้เป็นการเลียนแบบระหว่างคนสองคน กล่าวคือเด็กจะเลียนแบบจากตัวอย่างที่ได้ยินและได้เห็น

เมื่อเด็กโตขึ้นในระดับที่เข้าอนุบาลหรือประมาณ 3-6 ขวบ เด็กยังคงโยงความสำคัญของคำ และเด็กจะเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นและมีการคัดลอกใช้คำศัพท์ที่ตนเองรู้จักในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อศึกษาความหมาย เรียนรู้เสียง และวิธีออกเสียงที่ชัดเจนขึ้น รู้จักใช้ประโยคในรูปต่างๆ มีความรู้ในเรื่องไวยากรณ์ได้ดีขึ้น เด็กยังคงมีภาษาตามลักษณะของตัวเอง และค่อยๆ พัฒนาภาษาที่เป็นมาตรฐานที่ใช้ในสังคม เด็กจะพูดมากเมื่ออยู่กับแม่และสามารถเรียนภาษาจากคนอื่นๆ ที่ได้พบปะและคุ้นเคยด้วย เมื่อเด็กโตเข้าโรงเรียนแล้ว ช่วงอายุ 6-7 ขวบ โดยทั่วไปเด็กสามารถพูดได้อย่างชัดเจนให้คนอื่นได้เข้าใจเกือบทั้งหมด และจะพูดได้ดีขึ้นตามลำดับ เมื่อเด็กเข้าสู่วัยประถมจะสามารถพูดประโยคยาวๆ ที่ซับซ้อน มีการเรียนรู้ได้รวดเร็ว มีการใช้สัญลักษณ์ทางสายตา เช่น การอ่าน การเขียน ออกเสียงได้แล้วในช่วงนี้ครู เพื่อนเล่น วิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสื่อความหมาย หรือเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ภาษา ปริมาณคำศัพท์ที่เด็กรู้จักจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

เมื่อเข้าสู่วัยร่นการเรียนรู้ทางภาษาก็ยังดำเนินต่อไปทั้งการพูดการฟัง การอ่าน และการเขียนเด็กจะค่อยๆ เรียนรู้ภาษาซึ่งผู้ใหญ่พูดและสามารถพูดได้โดยสมบูรณ์รวมถึงการใช้ภาษาที่สละสลวย ดังนั้นพ่อ

และแม่ควรพูดให้ถูกต้องและชัดเจน อย่าล้อเลียนเด็ก โดยการแกล้งพูดไม่ชัดหรือพูดภาษาเด็กๆ และควรใช้ภาษาที่ซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ เพื่อความก้าวหน้าทางภาษาของเด็ก นอกจากนั้นพ่อแม่ควรใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและควรพูดกับเด็กบ่อยๆ เพื่อเพิ่มพูนคำศัพท์ เช่น พูดแนะนำในสิ่งต่างๆ ที่ดำเนินไปในชีวิตประจำวัน สำหรับการพูดให้ถูกต้องไวยากรณ์ พ่อและแม่ควรแก้ไข

ข้อผิดพลาดในการออกเสียงของลูกทั้งในการใช้คำและประโยคเพื่อเป็นการจัดแบบอย่างให้ถูกต้อง เพื่อให้เด็กเลียนแบบแทนการดู ที่อาจจะทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจและนำไปสู่การพูดติดอ่าง แต่ควรเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กรู้สึกสบายใจและไม่เครียด อย่างไรก็ตามการพูดตะกุกตะกักของเด็กถือเป็นเรื่องปกติในการพัฒนาทางภาษาในบางระยะของการกระตุ้นการฝึกซึ่งพ่อแม่จะต้องระวังอย่าให้ลูกเปลี่ยนความรู้สึกเป็นการไม่อยากพูด แต่พ่อแม่ในปัจจุบันมักสนใจแต่กิจกรรมของลูกและมักเร่งเด็กจนมักจะไม่มีความเพลิดเพลิน ทำให้เด็กขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา ก่อให้เกิดปัญหาทางกิจกรรมด้วยการช่วยเหลือเด็กอีกอย่างหนึ่งคือการอ่าน เด็กต้องการประสบการณ์ในการฟัง เพราะฉะนั้นพ่อแม่ควรให้เวลากับลูกอย่างน้อยวันละ

ประมาณ 15 นาที ช่วยให้เด็กพัฒนาการออกเสียงด้วยการอ่านให้เด็กฟัง หรือดูภาพประกอบและมีการถาม
โต้ตอบบ้าง ถ้าเด็กพูดไม่ชัดสามารถแก้ไขโดยลองให้พูดซ้ำ พูดเป็นตัวอย่างอีกครั้งให้ชัดเจน นอกจากนี้พ่อ
และแม่ควรเพิ่มคำศัพท์ให้ลูกด้วยการบอกชื่อสิ่งต่างๆ รอบตัว หรือจากหนังสือภาพประกอบที่นำมาเล่า
นิทานนั่นเอง การที่เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจหรือสถานที่ที่เด็กประทับใจก็จะเป็นการกระตุ้น
ให้เด็กอยากใช้ภาษาและมีพัฒนาการทางภาษาได้ดีขึ้น เมื่อเด็กสามารถพูดหรือสื่อความหมายได้ เช่น เวลา
เด็กโกรธก็จะใช้คำพูดแทนการชกปาก พ่อและแม่ควรให้รางวัลเมื่อเด็กสามารถใช้ภาษาแทนที่จะกระทำสิ่ง
ต่างๆ ตามอำเภอใจ

เพราะฉะนั้นบทบาทของพ่อและแม่ที่สำคัญนอกจากจะเป็นแบบอย่างที่ดีแล้วจะต้องพยายาม
สะท้อนภาษาให้เด็กเข้าใจ เช่น อธิบายเพิ่มเติม หรือชมเชยเมื่อเด็กใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือก้าวหน้าขึ้นและ
ช่วยเร้าให้เด็กใช้ภาษาพูด หากท่านทำบทบาทเหล่านี้ได้อย่างเต็มที่แล้วก็เท่ากับว่าท่านได้ช่วยให้เด็กมี
พัฒนาการทางภาษาที่ดีต่อไป

.....